

Kemin-Sompion paliskunta
Mika Kavakka, poroisäntä
Moitamaantie 58
99645 Lokka
mika.kavakka@gmail.com

LAUSUNTO

26.2.2019

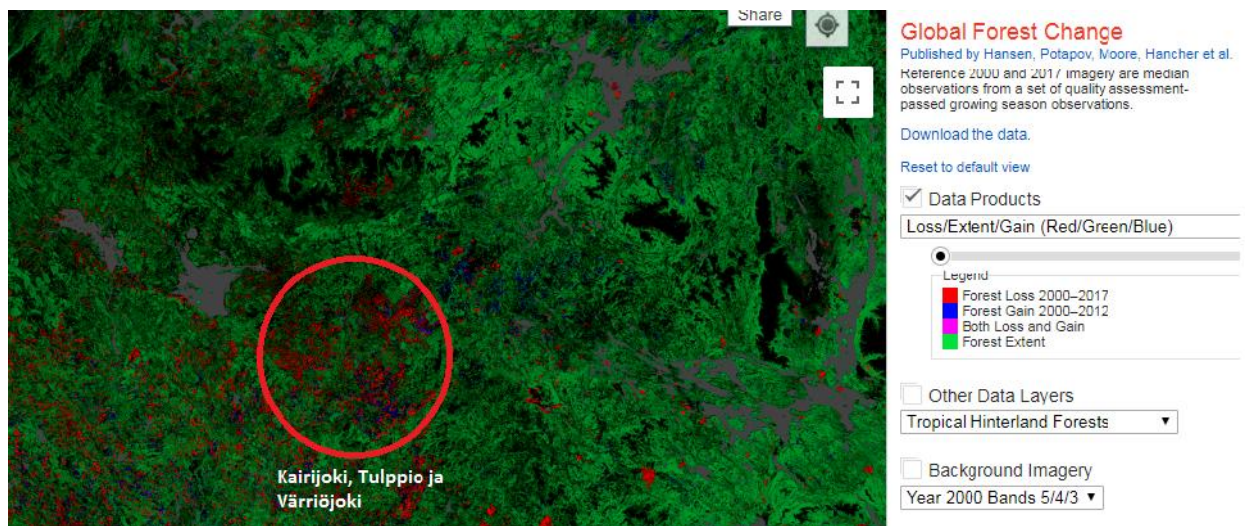
Metsähallitus
Lausuntopyyntö 30.1.2019, MH 3052/2018/05.00.01

Asia: Lausunto luonnoksesta Lapin luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmaksi 2019-2024

Metsähallitus pyytää Kemin-Sompion paliskunnalta lausuntoa Lapin luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmasta 2019-2024. Meille oli myönnetty lisää aikaa lausunnon jättämiselle 26.2.2019 saakka.

Kemin-Sompion paliskunta on sekä pinta-alaltaan että poromäärältään Suomen suurin p.aliskunta. Eloporojen suurin sallittu määrä paliskunnassa on 12 000 ja poronmistajia on noin 180. Paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Paliskunnan alueesta noin 90 % on valtion maita. Poronhoito alueella perustuu pääosin porojen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla ilman lisäruokintaa. Poronhoitoalueella on enää muutamia paliskuntia, joissa poronhoitoa harjoitetaan ilman lisäruokintaa ja Kemin-Sompio on yksi niistä. Metsillä ja niiden ikärakenteella on kiistämätön merkitys porojen selviämiseen luonnonlaitumilla. Poronhoito on erittäin merkittävä työllistäjä Savukosken kunnassa, jonka työpaikoista suurin osuus eli yli 40 % on alkutuotannossa. Savukoskella on kaikista poronhoitoalueen kunnista eniten poronhoidosta elantonsa saavia ruokakuntia suhteessa kunnan asukasmäärään. Se kertoo tämän perinteisen elinkeinon elinvoimasta tällä alueella. Poronhoito ylläpitää alueen vuosisatoja vanhaa kulttuuria ja elinkeinon merkitys alueen kylien asuttuna pitämiseksi on erittäin suuri. Poronhoito on myös alueen nuorille ollut aina kilpailukykyinen vaihtoehto, joka näkyy selvästi paliskunnan nuorien poronhoitajien määrässä.

Kemin-Sompion paliskunnan alueella on suoritettu mittavia hakkuita viimeisten vuosikymmenten aikana ja poronhoito on niiden myötä menettänyt huomattavan määrän laitumistaan. Loppometsien hakkuut ja maanmuokkaukset ovat heikentäneet paliskunnan laidunten käytettävyyttä laidunmenetysten ja alueiden pirstoutumisen kautta. Erityisen voimakkaita hakkuutoimenpiteet ovat olleet Kairijoen, Tulppion ja Värriöjoen alueilla.

Kuva 1. Satelliittikuvista muodostettu aineisto, jossa selkeästi erottuvat kolme aluetta, joihin on kohdistettu erittäin voimakkaita hakkuutoimenpiteitä (Lähde: Maryland university <http://earthenginepartners.appspot.com/science-2013-global-forest>)

Poronhoidon entistä parempi huomioon ottaminen luonnonvarasuunnittelussa on välttämätöntä. Siihen velvoittavat poronhoitoa ja maankäyttöä koskeva lainsäädäntö sekä tehdyt sopimukset.

Metsähallitus järjesti ainoastaan yhden työpajan poronhoitoon liittyen luonnonvarasuunnittelun yhteydessä. Paliskunnan poroisäntä osallistui työpajaan monien muiden poroisäntien kanssa ja toi esille poronhoidon näkemyksiä luonnonvarasuunnitteluun liittyen. Valitettavasti työpajassa poronhoidon näkemyksiä ei haluttu kirjata siten kuin paliskuntien edustajat ne toivat esille. Kaikkiin työpajan työryhmiin oli ennalta jaettu mukaan metsähallituksen edustajia, jotka työryhmäkeskusteluissa vaikuttivat paliskuntien näkemysten kirjauksiin ja sanamuotoihin. Paliskuntien näkemykset olisi tullut kirjata siten kuin ne esitettiin, jotta ne olisivat tulleet suunnittelun edetessä huomioitua paremmin. Poronhoidon tarpeet on kirjattu riittämättömästi luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelman luonnokseen.

Luonnonvarasuunnitelmassa ei ole tuotu esille hakkuusuunnitteita, joihin olisi mahdollista ottaa kantaa. Mukana tulisi ehdottomasti olla paliskuntakohtainen laskelma, johon paliskunta voisi antaa näkemyksensä. Entisen suuruisia hakkuumääriä ei paliskuntamme alueella voi missään nimessä enää toteuttaa vaan hakkuusuunnitetta tulee huomattavasti laskea, jotta metsätalous on mahdollista jatkossa yhteensovittaa alueen poronhoidon kanssa.

Hakkuusuunnitteen pienentämisen lisäksi hakkuiden suunnittelussa paliskunnan alueella on keskityttävä siihen, että hakkuusuunnitelmat ja –tavat ovat jatkossa porolaitumia palauttavia. Tämä tulee kirjata selkeänä tavoitteena luonnonvarasuunnitelmaan. Hakkuutähteiden kerääminen tärkeimmiltä laidunalueilta, ylitiheidä taimikoiden ja nuorten metsien harventaminen oikea-aikaisesti, aikoinaan ojitettujen alueiden ennallistaminen, kiertoaikojen pidentäminen, peitteinen metsänkasvatus ja maanmuokkaustapojen keventäminen ovat eräitä keinoja, joilla voidaan palauttaa menetettyjä laidunalueita takaisin poronhoidon käyttöön.

Puuston kasvu on paliskuntamme alueella varmasti suhteellisen hidasta verrattuna moniin muihin eteläisimpiin alueisiin. Tämä myös osaltaan puoltaa hakkuusuunnitteen huomattavaa alentamista ja kiertoaikojen pidentämistä.

Talousmetsäalueilla jäljellä olevat vähäiset vanhat metsät ja luppokuusikot ovat arvokkaampia porolaitumina kuin hakkuukiintoina, joten ne tulee säästää hakkuilta. Samalla ne tukisivat aeverkostoa ja mm. suojelun alueiden välisiä ”käytäviä”, jotka mahdollistaisivat myös porojen liikkumisen erityisesti keväällä laidunalueiden välillä. Lupon kasvun parantamiseen myös talousmetsissä tulee panostaa kaikin tavoin.

Poronhoidon ja metsätalouden yhteensovittaminen vaatii tiivistä yhteistyötä paliskuntien ja metsähallituksen välillä. Paikallisen yhteistyön toimivuuteen tulee panostaa. Leimikkokarttojen ja –suunnitelmien digitaalista jakamista tulee kehittää, jotta paliskunnilla on parempi mahdollisuus saada kokonaiskuva paliskunnan alueen hakkuusuunnitelmista pitemmältäkin ajalta.

Kemin-Sompion paliskunnan alueelle myydään Metsähallituksen toimesta vuosittain huomattavat määrät metsästyslupia. Jo vuosia on ollut nähtävissä, että suurien metsästyskoirien käyttö aiheuttaa ongelmia poronhoidolle. Useiden koirien yhtäaikainen käyttäminen metsästyksessä sekä poroihin tottumattomat koirat ovat ongelmia, joihin tulee puuttua lupaehdoissa.

Teollinen maankäyttö (mm. malminetsintä, kaivostoiminta, tuulivoima) on lisääntynyt voimakkaasti. Luonnonvarasuunnittelussa tulisi muistaa, että nämä teolliset maankäyttömuodot vievät edellytyksiä poronhoidolta, joka jo toimii alueella. Metsähallitus ei saa suunnittelussaan ohittaa poronhoidon paikallista merkitystä tukemalla sellaisia maankäyttöhankkeita, jotka voivat heikentää poronhoidon edellytyksiä tai oikeuksia.

Valtion Metsähallitukselle asettamaa tulostavoitetta tulee yhteisesti vaatia pienennettäväksi, jotta eri elinkeinojen huomioonottaminen ja rinnakkaiselo on aidosti mahdollista Lapissa myös tulevaisuudessa ilman suuria ristiriitoja.

KEMIN-SOMPION PALISKUNTA

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Mika Kavakka', with a long horizontal flourish extending to the right.

Mika Kavakka, poroisäntä